

Съобщение за пресата

Люксембург, 23 май 2022 г.

Практиката на включване в „черен списък“ с цел защита на финансите на ЕС от измами не се използва достатъчно

Според нов доклад на Европейската сметна палата (ЕСП) практиката на включване в „черен списък“ не се прилага ефективно за предотвратяване на риска ЕС да финансира физически лица, предприятия или публични организации, участващи в незаконни дейности, като измами и корупция. Европейската комисия е включила много малко имена в „черния списък“ поради недостатъци в механизмите за идентифициране на контрагенти, на които следва да бъде отнето правото да кандидатстват за средства от ЕС. Освен това — макар че разходват основната част от финансите на Съюза — самите държави членки не са задължени да създават системи за включване в „черен списък“ и са възприели различни подходи за защита на финансовите интереси на ЕС. Наличието на разнородни механизми за отстраняване на контрагенти подкопава цялостната ефективност на практиката на включване в „черен списък“ и води до различия в нивото на защита на бюджета на ЕС в Европа.

Включването в „черен списък“ — или отстраняването — е основен инструмент, който правителствата и международните организации използват, за да защитят финансите си. От 2016 г. насам Комисията поддържа система за ранно откриване и отстраняване (EDES) — единствената такава система на равнище ЕС, чрез която се алармират за рискови контрагенти лицата, отговарящи за разрешаването на разходи, които Комисията управлява пряко или чрез партньори. EDES не се използва в области като земеделие и сближаване, които са под споделено управление от Комисията и държавите членки и съставляват основната част от разходите на ЕС.

„Чрез практиката на включване в „черен списък“ може да се попречи на това средствата на ЕС да попаднат в лоши ръце, но тя не се използва ефективно: наблюдават се разнородни подходи към отстраняването на контрагенти на равнището както на ЕС, така и на държавите членки“, заяви Хелга Бергер — членът на ЕСП, който ръководи одита. *„От друга страна, необходимите данни или не са налични, или не се използват за съставяне на „черен списък“ на ЕС, което ограничава ползите от него и неговия възпиращ ефект. Една система е толкова добра, колкото е информацията, която се въвежда в нея“,* добави тя.

Настоящото съобщение за пресата има за цел да представи основните послания на изготвения от Европейската сметна палата специален доклад. Пълният текст на документа е публикуван на eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Одиторите установиха, че EDES разполага със стабилни процедури за вземане на решения и включва широк кръг от обстоятелства, при които контрагентите следва да бъдат отстранявани. Въпреки това от 448 контрагенти, поставени в „черния списък“ на ЕС към края на 2020 г., всички с изключение на 18 са отстранени поради несъстоятелност — и следователно така или иначе няма голяма вероятност да кандидатстват отново за средства от ЕС — а само двама от тях са изключени заради измами и корупция. Според одиторите рядкото прилагане на практиката на включване в „черен списък“ се дължи на недостатъци в механизмите за идентификация на контрагенти, намиращи се в ситуация, която отговаря на условията за отстраняване. По-конкретно, отговорността за поставяне в „черния списък“ не е централизирана на едно място в Комисията. Нейните структури се сблъскват също така с правни и технически трудности при достъпа до данните на държавите членки, като например търговски регистри и регистри за съдимост, на които често трябва да разчитат поради липсата на регистри и информация на ниво ЕС. Дори обаче когато съществуват актуални данни на равнище ЕС, например във връзка с разследвания на измами, те не винаги се използват или не са в подходящ формат. Освен това Комисията разчита твърде много на информацията, декларирана от кандидатстващите за безвъзмездна финансова помощ или предлагащите услуги контрагенти: ако те заявят, че не се намират в положение, налагащо отстраняване, Комисията просто приема техните твърдения за верни, без да ги подлага на проверка. Одиторите считат, че тази ситуация намалява вероятността да се установи кога даден контрагент следва да бъде отстранен, преди да бъде подписан договор с него. Това обезсмисля основната цел на въвеждането на система, основана на превенцията.

В случаите, когато Комисията разходва средствата на ЕС чрез непряко управление, партньорите по изпълнението са докладвали малко на брой контрагенти в положение, налагащо отстраняване, главно поради проблеми, подобни на тези, които се наблюдават при пряко управление. По отношение на областите под споделено управление с държавите членки одиторите твърдят, че понастоящем са налице разнородни правни задължения относно отстраняването, което не създава добри предпоставки за неговото ефективно използване за защита на бюджета на ЕС. Освен това не съществува механизъм за изключване на равнище ЕС, а липсата на съгласуваност между държавите членки означава, че контрагенти в сходни положения могат да бъдат третирани по различен начин. Одиторите отправят препоръка EDES да започне да се прилага и към средствата, които се управляват от държавите членки, както и да се разшири кръгът от контрагенти, които биха могли да бъдат отстранени, като в него се включат свързани предприятия и действителни собственици. Те препоръчват също така да се използват по-добре данните и цифровите инструменти.

Обща информация

Съгласно правото на ЕС Европейската комисия, нейните партньори и органите на държавите членки следва да защитават бюджета на ЕС от измами и нередности. Практиката на включване в „черен списък“ предпазва организациите от подписването на финансови споразумения с ненадеждни контрагенти, кандидатстващи за безвъзмездна финансова помощ или договори за обществени поръчки. Комисията управлява една четвърт от разходите на ЕС самостоятелно или с партньори, като Европейската инвестиционна банка, а останалите три четвърти — съвместно с държавите членки. През 2020 г. ЕС е изплатил около 150 млрд. евро по финансови споразумения на земеделски производители, изследователи, търговски предприятия, неправителствени организации и др. Съюзът отстранява много малко контрагенти в сравнение с федералното правителство на САЩ и Световната банка. Нито една от държавите, разгледани в рамките на настоящия одит

(Естония, Италия, Полша, Португалия), не е създадена пълноценна система за отстраняване, свързана със средствата на ЕС.

Специален доклад 11/2022 „Защита на бюджета на ЕС — необходимо е по-добро използване на практиката на включване в „черен списък“ е публикуван на уебсайта на Европейската сметна палата (eca.europa.eu). Одитните препоръки имат за цел да помогнат на законодателите на ЕС в извършвания понастоящем процес на актуализация на финансовите правила на Съюза.

Контакт с пресслужбата

Пресслужба на ЕСП: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu — Моб. тел. (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu — Моб. тел. (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu — Моб. тел. (+352) 691 553 547